

II

(Sporočila)

SPOROČILA INSTITUCIJ IN ORGANOV EVROPSKE UNIJE

KOMISIJA

Sporočilo Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj

(2008/C 14/02)

(To sporočilo nadomesti prejšnja obvestila o metodi določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj)

REFERENČNE OBRESTNE MERE IN DISKONTNE STOPNJE

Komisija v okviru nadzora Skupnosti nad državnimi pomočmi uporablja referenčne obrestne mere in diskontne stopnje. Referenčne obrestne mere in diskontne stopnje se uporabljajo kot približek za tržno stopnjo in za izračun ekvivalenta dotacije pomoči, zlasti kadar je slednja izplačana v več obrokih, ter za izračun elementa pomoči, ki izhaja iz shem subvencioniranja obresti. Prav tako se uporabljajo za preverjanje skladnosti s pravilom *de minimis* in uredbami o skupinskih izjemah.

OZADJE REFORME

Glavni razlog za ponovno proučitev metodologije za določanje referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj je ta, da potrebni finančni parametri niso vedno na voljo v vseh državah članicah, zlasti ne v novih državah članicah⁽¹⁾. Poleg tega bi se lahko sedanja metoda izboljšala z namenom upoštevanja kreditne sposobnosti in zavarovanj dolžnika.

V tem sporočilu je tako predstavljena spremenjena metoda določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj. Predlagani pristop temelji na trenutnem modelu, ki so ga sprejele vse države članice in je preprost za uporabo, njegov cilj pa je razvoj nove metode, ki bi ublažila nekatere sedanje pomanjkljivosti, je združljiva z različnimi finančnimi sistemi v EU (zlasti v novih državah članicah) in bo še naprej preprosta za uporabo.

ŠTUDIJA

Študija, ki jo je po naročilu GD za konkurenco izdelal Deloitte & Touche⁽²⁾, predlaga sistem, ki temelji na dveh stebrih: na „standardnem“ pristopu in „naprednem“ pristopu.

⁽¹⁾ Sedanje referenčne obrestne mere za te države članice so tiste, ki so jih posamezne države članice posredovale kot ustrezne tržne obrestne mere. Metodologija za izračun teh obrestnih mer se med državami članicami razlikuje.

⁽²⁾ Na voljo na spletni strani GD za konkurenco:
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/.

Standardni pristop

Pri tem pristopu Komisija vsako četrletje objavi izhodiščno obrestno mero, izračunano za različne dospelosti – 3 mesece, 1 leto, 5 let in 10 let – in za različne valute. Uporabljajo se obrestne mere IBOR ⁽¹⁾ in cena valutnih zamenjav na strani povpraševanja ali – v primeru, da ti parametri niso na voljo – obrestne mere državnih obveznic. Premija, uporabljena za izračun referenčne obrestne mere za posojilo, se izračuna glede na kreditno sposobnost in zavarovanje posojilojemalca. Skladno z oceno kreditne sposobnosti podjetja (v primeru večjih družb dajo „oceno“ agencije za ocenjevanje kreditne sposobnosti, v primeru MSP pa banke) se za standardne primere (običajna ocena in običajno zavarovanje ⁽²⁾) uporabi razlika 220 bazičnih točk. V primeru slabe ocene kreditne sposobnosti ali slabega zavarovanja se premija lahko poveča do 1 650 bazičnih točk.

Napredni pristop

Ta pristop bi državam članicam omogočil, da imenujejo neodvisnega agenta za izračun, na primer centralno banko, ki bi bil pristojen za redno objavljane primerne referenčne obrestne stopnje za večje število dospelosti in pogostejše kot pri standardnem pristopu. Ta pristop bi upravičilo dejstvo, da ta institucija bolje pozna ter je bližje finančnim in bančnim podatkom kot Komisija. V navedenem primeru bi Komisija in zunanji revizor potrdila metode izračuna. Pri tem pristopu bi se v nekaterih primerih lahko razmislilo o odločitvi o nesodelovanju („opting out“).

Pomanjkljivosti

Kljub ekonomski ustreznosti obeh metod je mogoče poudariti nekatere težave.

Standardni pristop

- ne reši problema v zvezi s pomanjkanjem finančnih podatkov v novih državah članicah in dodaja nove parametre, ki niso preprosto dostopni,
- ta standardna metoda bi lahko dajala prednost večjim družbam na škodo MSP, za katera ocena kreditne sposobnosti ni na voljo ali pa je ta ocena manj ugodna (zlasti zaradi nesorazmernosti informacij glede na posojilodajalca). Lahko bi privedla do številnih sporov glede metod izračuna za uporabljene premije v skladu s kreditno sposobnostjo in stopnjo zavarovanja,
- ne poenostavlja naloge držav članic, zlasti glede izračunov, namenjenih preverjanju skladnosti s pravilom *de minimis* in uredbami o skupinskih izjemah.

Napredna metoda

- uporaba napredne metode bi se lahko izkazala za problematično pri shemah pomoči. Nestanovitnost tržnih obrestnih mer bi lahko privedla do razlike med obrestnimi merami, na katerih je osnovana shema posojila, in tedaj veljavno referenčno obrestno mero, ki bi bila tako ugodna za posojilojemalca, da bi nekateri ukrepi postali nezdružljivi s pravili o državnih pomočeh,
- četrletna prilagoditev obrestnih mer bi otežila obravnavo primerov, saj se izračunani zneski pomoči med začetkom faze ocenjevanja in dnem sprejetja končne odločitve s strani Komisije lahko precej razlikujejo,
- te določbe se zdijo zelo zapletene in lahko ne zagotovijo doslednega pravičnega obravnavanja v državah članicah.

NOVA METODOLOGIJA

Da bi Komisija preprečila take težave, predlaga metodo, ki:

- je preprosta za uporabo (zlasti za države članice pri obravnavi ukrepov v okviru pravila *de minimis* ali uredb o skupinskih izjemah),
- zagotavlja enako obravnavanje v državah članicah z najmanj odstopanji od sedanjega načina in olajša uporabo referenčnih obrestnih mer za nove države članice,
- uporablja poenostavljena merila, ki upoštevajo kreditno sposobnost podjetij namesto same velikosti podjetij, kar se zdi preveč poenostavljeno merilo.

⁽¹⁾ Medbančna obrestna mera na denarnem trgu.

⁽²⁾ Primeri, v katerih je bil prejemnik zadovoljivo ocenjen (BB) in je stopnja izgube ob neplačilu med 31 % in 59 %.

Poleg tega se je s to metodo mogoče izogniti povečanju negotovosti in zapletenosti metod izračuna v spreminjajočem se bančnem in finančnem okolju kot posledici izvajanja okvira Basel II, kar bi lahko pomembno vplivalo na razporeditev kapitala in tudi na obnašanje bank. Komisija bo še naprej spremljala to spreminjajoče se okolje in, če je potrebno, določila nadaljnje smernice.

OBVESTILO KOMISIJE

Glavni razlog za ponovno proučitev metodologije za določanje referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj je ta, da potrebni finančni parametri niso vedno na voljo v vseh državah članicah. Poleg tega bi se lahko sedanja metoda izboljšala z namenom upoštevanja kreditne sposobnosti in zavarovanj dolžnika.

Komisija zato sprejme naslednjo metodologijo za določanje referenčnih obrestnih mer:

— Osnova za izračun: 1-letna obrestna mera IBOR

Izhodiščna obrestna mera temelji na 1-letnih obrestnih merah na denarnem trgu, ki so na voljo v skoraj vseh državah članicah, pri čemer si Komisija pridržuje pravico do uporabe krajše ali daljše dospelosti v primerih, v katerih se to zdi smiselno.

Kadar te obrestne mere niso na voljo, se bodo uporabile 3-mesečne obrestne mere na denarnem trgu.

Če ni zanesljivih ali enakovrednih podatkov oziroma v izjemnih okoliščinah lahko Komisija, v tesnem sodelovanju z zadevno(-imi) državo(-ami) članico(-ami) in načeloma na podlagi podatkov centralne banke zadevne države članice, določi drugo osnovo za izračun.

— Razlike ⁽¹⁾

Uporabljajo se naslednje razlike, načeloma odvisno od ocene zadevnega podjetja in ponujenega zavarovanja ⁽²⁾.

Razlika pri posojilu v bazičnih točkah			
Ocena kreditne sposobnosti	Zavarovanje		
	Visoko	Običajno	Slabo
Zelo dobra (AAA-A)	60	75	100
Dobra (BBB)	75	100	220
Zadovoljiva (BB)	100	220	400
Šibka (B)	220	400	650
Slaba/Finančne težave (CCC in manj)	400	650	1 000 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Ob upoštevanju posebnih določb za pomoč za reševanje in prestrukturiranje, kot je trenutno določeno v Smernicah Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah, UL C 244, 1.10.2004, str. 2, in zlasti v členu 25(a) navedenih smernic, ki se nanaša na obrestno mero, ki je „vsaj primerljiva z obrestno mero, ki jo plačujejo zdrava podjetja, in zlasti z referenčnimi merami, ki jih je sprejela Komisija“. Za primere pomoči za reševanje se zato uporabi 1-letna obrestna mera IBOR, povečana za vsaj 100 bazičnih točk.

Običajno se doda k izhodiščni obrestni meri 100 bazičnih točk. To velja za (i) posojila podjetjem z zadovoljivo oceno in visokim zavarovanjem ali za (ii) posojila podjetjem z dobro oceno in običajnim zavarovanjem.

⁽¹⁾ Kot izhaja iz študije, je ta razlika v veliki meri neodvisna od zapadlosti posojila.

⁽²⁾ Običajno zavarovanje je treba razumeti kot stopnjo zavarovanja, ki jo običajno zahtevajo finančne institucije kot jamstvo za svoje posojilo. Stopnja zavarovanja je lahko izmerjena kot izguba ob neplačilu (LGD), kar je pričakovana izguba v odstotkih izpostavljenosti dolžnika ob upoštevanju izterljivih zneskov od zavarovanja in postopka likvidacije; LGD je tako obratno sorazmerna z veljavnostjo zavarovanj. Za sedanje sporočilo velja, da „visoko“ zavarovanje pomeni LGD, ki je nižja ali enaka 30 %, „običajno“ zavarovanje pomeni LGD, ki je med 31 % in 59 %, „slabo“ zavarovanje pa pomeni LGD, ki je višja ali enaka 60 %. Za več podrobnosti o pojmu LGD glej Basel II: Mednarodno približevanje merjenja kapitalske ustreznosti in kapitalskih standardov: spremenjen okvir – celovita raličica je na voljo na: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>.

Za posojilojemalce, ki nimajo zgodovine kreditne sposobnosti ali ocene, ki bi temeljila na metodi izračuna iz računovodskih izkazov, kot so nekatera podjetja za posebne namene ali novoustanovljena podjetja, je treba izhodiščno obrestno mero povečati za najmanj 400 bazičnih točk (odvisno od zavarovanja, ki je na voljo), razlika pa nikoli ne more biti manjša od tiste, ki bi se uporabila za matično podjetje.

Ocen ni treba pridobiti od posebnih agencij za ocenjevanje kreditne sposobnosti, enako so sprejemljivi tudi nacionalni sistemi za ocenjevanje kreditne sposobnosti ali sistemi za ocenjevanje kreditne sposobnosti, ki jih uporabljajo banke za izražanje stopnje neplačil ⁽¹⁾.

Razlike, navedene zgoraj, se lahko občasno spremenijo glede na tržne razmere.

— Posodobitev

Posodobitev referenčne obrestne mere se bo izvedla vsako leto. Izhodiščna obrestna mera se bo tako izračunala na osnovi 1-letne obrestne mere IBOR, beležene septembra, oktobra in novembra v predhodnem letu. Tedaj določena izhodiščna obrestna mera bo začela veljati s 1. januarjem. Za obdobje med 1. julijem 2008 in 31. decembrom 2008 se bo referenčna obrestna mera zaradi uporabe naslednjega odstavka izjemoma izračunala na osnovi 1-letne obrestne mere IBOR, beležene februarja, marca in aprila 2008.

Poleg tega se bo z namenom upoštevanja znatnih in nenadnih nihanj posodobitev izvedla vsakič, ko bo povprečna obrestna mera, izračunana na podlagi treh predhodnih mesecev, odstopala od veljavne obrestne mere za več kot 15 %. Ta nova obrestna mera bo začela veljati prvega dne drugega meseca, ki sledi mesecem, uporabljenim v izračunu.

— Diskontna stopnja: izračun neto sedanje vrednosti

Referenčno obrestno mero je treba za izračun sedanjih vrednosti uporabljati tudi kot diskontno stopnjo. Zaradi tega se bo načeloma uporabila izhodiščna obrestna mera, povečana za fiksno stopnjo 100 bazičnih točk.

— Sedanja metodologija bo začela veljati s 1. julijem 2008.

⁽¹⁾ Za primerjavo med najpogosteje uporabljenimi mehanizmi za oceno kreditne sposobnosti glej npr. razpredelnico 1 v Delovnem dokumentu št. 207 Banke za mednarodne poravnave: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>.